

Nesouhlasíme s diskriminací rodinných příslušníků občanů ČR v návrhu nového cizineckého zákona.

Stanovisko Konsorcia nevládních organizací pracujících s migranty v ČR k návrhu zákona o vstupu a pobytu cizinců (cizinecký zákon, č. j. OVA [23/26](#)) – k navržené úpravě rodinných příslušníků občanů ČR.

Předkládaný návrh zákona zásadním způsobem mění pojetí institutu rodinného příslušníka občana EU. V praxi bude mít navrhovaná úprava **zásadní dopady zejména na postavení cizinců ze zemí mimo EU, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů České republiky** (dále také “*RP ČR*”). Jde typicky o občana země mimo EU, který je manželem/manželkou občana ČR, jeho dítětem nebo dítětem jeho manžela/manželky, rodičem nebo jiným blízkým příbuzným, pokud je na českém občanovi závislý nebo potřebuje jeho péči, anebo jeho partner/partnerka v trvalém vztahu.

V aktuálně platném zákoně o pobytu cizinců je postavení rodinných příslušníků občanů ČR shodné s postavením rodinných příslušníků občanů EU (dále také “*RP EU*”), kteří na území ČR také pobývají. Návrhem zákona však dojde k oddělení obou kategorií a postavení RP ČR se zhorší ve všech oblastech. **V praxi to bude znamenat, že občan třetí země, který je rodinným příslušníkem občana ČR, bude mít při pobytu v ČR horší postavení než např. rodinný příslušník občana Slovenska, Německa nebo Rumunska, který tu také pobývá.** Důsledkem může být i vznik skupiny českých občanů, kterým nebude umožněn rodinný život v jejich vlasti.

Uvádíme v bodech některé problematické aspekty návrhu zákona ve vztahu k rodinným příslušníkům ČR:

1. Návrh zákona povede k diskriminaci českých občanů a jejich rodinných příslušníků (cizinců ze zemí mimo EU) a zásahu do jejich práva na rodinný a soukromý život. – Návrh přináší zhoršení podmínek pro rodinné příslušníky českých občanů oproti stávající právní úpravě. I přes srovnatelné situace bude nedůvodně odlišovat jednu skupinu osob (rodinné příslušníky českých občanů) od jiné (rodinné příslušníky občanů jiných států EU), což je v rozporu principem rovnosti v důstojnosti i v právech a zákazu diskriminace.

2. Nesouhlasíme s argumentací obsaženou v důvodové zprávě, že změna nezhorší postavení rodinných příslušníků občanů ČR. Ve skutečnosti návrh rodinné příslušníky českých občanů oproti rodinným příslušníkům jiných občanů EU výrazně znevýhodňuje.

Jaké zásadní rozdíly a zhoršení chystaný zákon přináší?

2.1. Pro rodinné příslušníky občanů ČR budou platit přísnější podmínky pro získání povolení k pobytu než pro rodinné příslušníky občanů EU (např. budou muset předkládat více dokumentů a splňovat více podmínek, aby jim byl pobyt udělen).

Příklad: *Australský manžel slovenské občanky žijící v ČR, která je zde zaměstnaná, nemusí při žádosti o pobyt jako rodinný příslušník dokládat svůj úhrnný měsíční příjem. Pokud bude stejnou žádost podávat australský manžel české občanky, která je v ČR rovněž zaměstnaná, bude přesto muset ke své žádosti doložit úhrnný měsíční příjem ve výši pevně stanovené vyhláškou.*

2.2. Rodinní příslušníci občanů ČR nebudou v některých situacích (např. v případě pobytu na území na tzv. "fikci pobytu") **moci žádat o pobyt, ačkoliv rodinní příslušníci občanů EU v obdobné situaci o pobyt požádat mohou.**

Příklad: *Občanka Venezuely v řízení o prodloužení dlouhodobého pobytu za účelem podnikání, otěhotní, otcem dítěte bude občan ČR. Dítě získá české občanství, matka by měla mít nárok na pobyt jako rodinný příslušník občana ČR (dítěte), ale protože bude "ve fikci" probíhajícího řízení o prodloužení pobytu za účelem podnikání, nebude si moci požádat o pobyt pro rodinného příslušníka občana ČR. Venezuelská partnerka slovenského občana by v obdobné situaci o pobyt žádat mohla.*

2.3. Rodinní příslušníci občanů ČR nově nebudou moci po zrušení nebo neprodloužení svého pobytu žádat na území ČR o jiný typ pobytového oprávnění (trvalý pobyt nebo dlouhodobý pobyt). Rodinní příslušníci občanů EU tuto možnost budou mít.

Příklad: *Mongolské manželce českého občana je po rozvodu zrušen její pobyt, který zde měla jako rodinný příslušník českého občana. V ČR je zaměstnaná a ráda by zde pracovala dál, i zaměstnavatel o ni stojí. Nově ale nebude moci po zrušení svého pobytu pokračovat v práci a bude muset odjet do země původu. To bude ztráta i pro českého zaměstnavatele. Mongolská manželka slovenského občana žijícího v ČR v totožné situaci bude moci v ČR zůstat a po zrušení pobytu si požádat o zaměstnaneckou kartu.*

2.4. Někteří rodinní příslušníci občana ČR budou moci na území pobývat jen do doby rozhodnutí ministerstva o jejich žádosti o pobyt (po dobu prvoinstančního řízení), **tj. nikoliv do doby právní moci tohoto rozhodnutí.** Rodinní příslušníci občanů EU mohou pobývat na území až do dne nabytí právní moci rozhodnutí.

Příklad: *Kanadská manželka slovenského občana žijícího v ČR, která do ČR přijela na základě bezvízového styku a jejíž žádost o pobyt rodinného příslušníka občana EU byla zamítnuta, bude moci setrvat na území do doby rozhodnutí o odvolání. Kanadská manželka českého občana v totožné situaci bude muset z ČR odjet ještě před rozhodnutím o jejím odvolání.*

2.5. Na rodinné příslušníky občanů ČR se bude vztahovat podstatně přísnější úprava správního vyhoštění nežli na rodinné příslušníky občanů jiných členských států EU. Rodinného příslušníka českého občana tak například bude možné vyhostit v případě, kdy mu vyprší platnost cestovního dokladu. Oproti tomu rodinného příslušníka občana jiného členského státu EU bude možné vyhostit jen z důvodů závažného narušení veřejného pořádku, ohrožení bezpečnosti státu či veřejného zdraví.

2.6. Návrh působí nepřípustně retroaktivně a zvyšuje právní nejistotu. Nová, méně příznivá pravidla mají dopadnout i na rodinné příslušníky občanů ČR, kteří už v České republice legálně pobývají podle dosavadní úpravy. Stejně tak se mají podle nového zákona posuzovat i žádosti podané ještě za účinnosti stávající právní úpravy, pokud o nich dosud nebylo rozhodnuto.

3. Návrh obecně zpřísňuje podmínky pro nesezdané páry, kdy jeden z nich je občan ČR nebo EU. Aby partner-cizinec, mohl žádat o pobyt rodinného příslušníka občana ČR musí jejich partnerský vztah trvat minimálně 1 rok.

***Příklad:** Nesezdaný pár Kanadanky a Čecha společně žijící v Kanadě se z důvodu těhotenství rozhodne přesunout zpět do ČR. Jelikož ale společně žijí pouze 10 měsíců, nebude na cizinku hleděno jako na rodinného příslušníka občana ČR.*

Nesouhlasíme ani s argumentací obsaženou v důvodové zprávě, že navržená změna v pobytech rodinných příslušníků občanů ČR je nutná z důvodu harmonizace (sladění) s právem EU. Je sice pravda, že evropská směrnice o volném pohybu míří hlavně na občany EU, kteří využili volný pohyb, a na jejich rodinné příslušníky. To ale ještě neznamená, že Česko musí rodinné příslušníky vlastních občanů z tohoto režimu vyřadit. **Evropské právo to po ČR nepožaduje** a dosavadní česká úprava nebyla nikdy ze strany EU zpochybněna.

Domníváme se, že navržená právní úprava je ve vztahu k občanům ČR (a jejich rodinným příslušníkům) neobhajitelná a že by zákon neměl být v této podobě přijat.

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, z.s.

www.migracnikonsorcium.cz